

bad consequence is when friends and family members believe that new technology has left them behind.

References

1. Bar-On, R., (1997). The Bar-On Emotional Quotient Inventory (EQ-i): A test of emotional intelligence. Toronto, Canada: Multi-Health Systems.
2. Kandell, J. J. (1998). Internet addiction on campus: The vulnerability of college students. *Cyber Psychology & Behavior*, 1, P. 11–17.
3. Kraut, R., Patterson, M., Lundmark, V., Kiesler, S., Mukopadhyay, T., & Scherlis, W. (2002). Internet paradox: A social technology that reduces social involvement and psychological well being? *Journal of Social Issues*, 58(1), P. 49–74.
4. Sanders, C. E., Field, T. M., Diego, M., & Kaplan, M. (2000). The relationship of internet to depression and social isolation among adolescents. *Adolescence*, 35(138), P. 237–242.
5. Shaw, M., & Black, W.D. (2008). Internet addiction-definition, assessment, epidemiology and clinical management. *CNG Drugs*, 22(5), P. 353–365.
6. Suler, J. (2004). Computer and cyberspace addiction. *International Journal of Applied Psychoanalytic Studies*, 1(4), P. 359–362.
7. Uşaklı, H. (2021). Selected, Adopted and Implemented Social-Emotional Learning Program: The Kindness Curriculum for Kids. *Educational Challenges*, 26 (1), P. 6–14.
8. Whang, L. S. M., Lee, S., & Chang, G. (2003). Internet over-users' psychological profiles: a behavior sampling analysis on internet addiction. *Cyber Psychology & Behavior*, 6(2), P. 143–150.

УПРОВАДЖЕННЯ ФОРМ І МЕТОДІВ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ У ПРОФЕСІЙНУ ПІДГОТОВКУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Цимбал О. М.

викладачка

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

м. Харків, Україна

У статті розглянуто проблему впровадження форм і методів дистанційної освіти у процес викладання музично-теоретичних та музично-історичних навчальних дисциплін у фаховій підготовці вчителів музичного мистецтва. Проаналізовано використання комп'ютерних технологій у різних видах навчальної діяльності, специфічні форми контролю знань, самостійної роботи здобувачів освіти.

Ключові слова: дистанційна освіта, вчителі музичного мистецтва.

The article considers the introduction of forms and methods of distance education

in the teaching of music-theoretical and music-historical disciplines in the professional training of musical art teachers. The use of computer technologies in various types of educational activities, specific forms of knowledge control, independent work of students are analyzed.

Key words: *distance learning, musical art teachers.*

Застосування в професійній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва форм і методів дистанційного навчання є актуальною проблемою сучасної мистецької освіти. Проте створення дистанційних курсів із дисциплін мистецької освітньої галузі наразі лише розпочинається. Розроблення й активне впровадження електронних освітніх ресурсів потребують, зокрема, музично-теоретичні та музично-історичні навчальні дисципліни, які є невід'ємною складовою формування музично-педагогічного професіоналізму.

Результатами викладання зазначених дисциплін є оволодіння здобувачами освіти різноманітними фаховими компетенціями: здатністю орієнтуватися в загальних тенденціях розвитку вітчизняної та світової музичної культури, її основних стилях й напрямках; здатністю усвідомлювати характерні ознаки творчості видатних композиторів, їхніх найбільш відомих творів; здатністю до теоретичного аналізу музичних творів різних жанрів та окремих елементів музичної мови, а також умінням використовувати набуті знання й навички в подальшій професійній діяльності.

Недостатня розвиненість дистанційного навчання в галузі професійної мистецької освіти обумовлена значними відмінностями засобів дистанційної освіти від традиційних методик викладання музичних дисциплін, основою яких є безпосередній контакт викладача і студента; як наслідок – складність виходу за межі багаторічного досвіду в напрямі застосування інформаційних технологій. Музично-історичні дисципліни («Історія музики», «Музична література»), з одного боку, є складовою власне музичної підготовки, сприяючи всебічному формуванню музиканта, з іншого – вони придатні до впровадження елементів дистанційного навчання. У випадку дистанційної освіти, усі учасники освітнього процесу знаходяться віддалено один від одного і можуть спостерігати за діями один одного лише через спеціальні засоби зв'язку. Такими засобами є телефон (смартфон) та комп'ютер (ноутбук) із установленим відповідним програмним забезпеченням (зокрема Skype, Viber, Facebook messenger, Zoom та інші)

Використання електронних навчальних засобів у дистанційній роботі з музично-історичних дисциплін складається з кількох головних частин. У Viber створюються спільноти («групи») викладача-теоретика з поєднанням студентів кожної академічної групи. У «групи» надсилаються електронні текстові матеріали лекцій, доповнені візуальними даними (портретами діячів музичного мистецтва, репродукціями творів образотворчого мистецтва тощо), також аудіо- та відеофрагментами музичних творів. Необхідною ланкою є також засоби адаптації студентів у дистанційному середовищі через онлайн-заняття (за допомогою Skype, Viber, платформи Zoom тощо) із використанням інформаційно-довідкових мультимедійних джерел, електронних підручників і посібників тощо [2, с. 327].

Студенти отримують також додаткові джерела інформації (біографії композиторів, оперні лібрето, списки рекомендованої літератури та Інтернет-джерел); їм відкрито доступ до музичних творів для слухання, зібраних на Google-диску.

Важливим чинником успішного впровадження будь-якого дистанційного курсу, одним із його ключових завдань є встановлення ефективного зворотного зв'язку викладачів зі студентами, серед позитивних наслідків якого: досягнення цілей навчання, розвиток самооцінки, заохочення викладачів і студентів до діалогу в процесі навчання тощо. Засобами зворотного зв'язку є: перевірка результатів засвоєння матеріалу (наприклад, тестовий контроль на всіх етапах навчального процесу), надання здобувачам освіти завдань із самостійної роботи (із відправленням викладачу). Для того щоб перевірити сформованість ключових знань, набутих під час вивчення дистанційного курсу з музичної літератури, достатньо провести звичайне тестування з використанням тестових завдань різних типів. Перевірка розвиненості навичок слухання музики, розпізнавання музичних творів на слух вимагає проведення музичної вікторини (впізнавання творів із визначенням їх авторів, назви, частини або певної музичної теми).

До завдань із самостійної роботи здобувачам освіти пропонується, користуючись підручниками з дисципліни та ресурсами мережі Інтернет, скласти проєкти зі створення творчих портретів композиторів, інтерпретацій музичних творів зі шкільного педагогічного репертуару; проєкти з оформлення їх у вигляді мультимедійних презентацій.

Робота з дистанційного курсу навчальної дисципліни «Гармонія» також передбачає використання електронних навчальних засобів. У «групу» надсилаються електронні методичні настанови до практичних занять. До кожного виду практичних завдань додаються рекомендації до виконання, які сприятимуть ефективнішому усвідомленню і практичному використанню гармонічних закономірностей музичної мови. Виклад кожної теми супроводжується значною кількістю нотних прикладів (зразки побудови акордів у чотириголосі, їх сполучень, мелодії для гармонізації), що створює можливість використовувати зазначений матеріал у дистанційному вивченні дисципліни. Студентам пропонуються завдання: законспектувати теоретичний матеріал, відповісти на запитання після кожної теми, виконати практичні та творчі завдання (побудувати письмово в чотириголосому викладі вивчені акорди, їх з'єднання, гармонізувати мелодію з використанням вивченого гармонічного засобу). За необхідності викладач консультує студентів онлайн у форумах, чатах, бесідах, групах.

Засобами зворотного зв'язку є надсилання відповіді викладачеві в електронному вигляді. Викладач виявляє будь-які помилки, що підлягають виправленню, та невідповідності у виконанні запропонованих навчальних завдань. Важливе значення має також аналіз позитивних характеристик виконання завдання, ініціатива в додатковому вивченні поставленого питання тощо. Важливо, щоб після виконання кожного навчального завдання студент отримував повну інформацію щодо покращення власних результатів та подальшого особистого та професійного зростання. Результативність зворотного зв'язку визначається також його частотою, тобто кількістю взаємодій між студентом та викладачем за

допомогою різних комунікативних засобів та інтерактивних навчальних технологій. Важливість якості зворотного зв'язку в умовах дистанційного навчання зумовлена також обмеженою можливістю студента задавати додаткові питання, вимагати пояснень чи коментарів від викладача щодо виконання завдань.

Аналогічні засоби роботи використовуються у викладанні дисципліни «*Елементарна теорія музики*», завданнями якої є: вивчення студентами музичних виражальних засобів та їх графічної фіксації, засвоєння музичної термінології, набуття технічних навичок побудови елементів музичної мови, вільного орієнтування в нотному тексті музичних творів тощо.

У школах естетичного виховання сольфеджіо та музична грамота вивчаються як один навчальний предмет. Надалі, під час здобуття передвищої та вищої музичної освіти, ці дисципліни розшаровуються: опанування дисципліни «*Елементарна теорія музики*» супроводжується слуховим закріпленням отриманих навичок. Відповідно корелюються завдання дисципліни «*Сольфеджіо*»: розвиток музичного слуху та формування музичної грамотності, слухове та інтонаційне опанування елементів музичного мовлення тощо. Основним методом навчання і виховання є практична діяльність, яка нерозривно пов'язана з інтонуванням як реалізацією звучання – внутрішнім слухом або голосом, або за допомогою інструменту. Засобами дистанційного навчання сольфеджіо на сьогоднішній день є, передусім, онлайн-уроки, зокрема уроки з викладачем, який спілкується зі студентами через Internet (за допомогою Skype, Viber та ін.). Студентам також надсилається електронний текст теоретичного матеріалу з нотними прикладами і надаються завдання: інтонування гам, інтервалів, акордів, сольфеджування одното двоголосся. Новою формою роботи є відеозвітність: відеозаписи виконання різних видів домашньої роботи надсилаються викладачу через Viber або іншим шляхом.

Отже, розвиток дистанційного навчання в галузі музичних (у тому числі музично-теоретичних) дисциплін є актуальною потребою української музичної освіти. Цим обумовлена необхідність пошуку нових інтерактивних форм і методів організації дистанційного навчання майбутніх учителів музичного мистецтва як невід'ємної складової професійної фахової підготовки [1, с. 50]. Учитель музичного мистецтва в майбутній професійній діяльності має застосовувати елементи технології дистанційного навчання, активно запроваджені в загальноосвітніх навчальних закладах, тому опанування означеними технологіями має бути необхідною складовою навчання майбутніх педагогів означеного профілю.

Список використаних джерел

1. Васильєва Л. Досвід формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до використання технології дистанційного навчання. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2017. № 7. С. 48–58.

2. Гаврілова Л. Г. Елементи дистанційної освіти у підготовці майбутніх учителів початкових класів і музики. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2014. № 4. С. 323–231.